

JOSEP MARIA CAPDEVILA

JOAN CARRERES I PÉRA

*Les paraules moren,
les columnes de marbre cauen; les pintures s'esborren: tot es perd.
Les idees romanen sempre les mateixes,
i l'art, servint-se d'aquells accidents esvanívols,
va passant les imatges de les idees d'uns segles als altres,
com una herència sagrada.*

JOSEP MARIA CAPDEVILA,
del «Prefaci» a *Poetes i crítics*

Vaig conèixer Josep Maria Capdevila a Banyoles, a primers d'octubre de 1966. Feia un any que havia tornat de l'exili. Al llarg de tres anys m'impartí classes d'humanitats i filosofia i així em donà ocasió de valorar el seu mestratge i gaudir de la seva amistat. Després hi vaig continuar en relació, pràcticament fins a la seva mort, el 3 de gener de 1972¹.

Josep Maria Capdevila i Balançó nasqué a Olot el 14 de juny de 1892. El seu pare, Vicenç Capdevila i Boloix, natural de Sant Vicenç dels Horts, fou notari d'Olot entre 1890 i 1926; la seva mare, Teresa Balanzó i Pons, pertanyia a una coneguda família barcelonina. El petit Capdevila apareix com un noi cohibit i reflexiu, més aviat solitari, frisós de tenir amics. La família l'educà amb cura; a més d'anar a escola, rebia classes particulars d'educació general i de pintura. De 1901 a 1907 cursà el batxillerat al Col·legi dels Escolapis d'Olot.

Pressionat per la família, el curs 1908-09 es matriculà en Dret, però el seu món foren les lletres. Cal dir que formà part d'una promo-

1. Per a més detalls sobre la vida i obra de Josep Maria Capdevila, vegeu l'extracte de la tesi doctoral de JOAN CARRERES I PÉRA, *Josep Maria Capdevila. Ideari i poètica*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003, 551 pp. [Biblioteca Abat Oliva, 251]. La semblança biogràfica que forma el primer capítol, aporta un complement al llibre que l'any 1974 Maurici Serrahima dedicà a Josep Maria Capdevila amb la incorporació de noves dades procedents de la premsa coetània, notes autobiogràfiques, una correspondència de gairebé 2000 cartes, a més de les fonts orals i els records personals.

ció extraordinària: només hem de recordar –entre els condeixebles de Capdevila– Josep Maria de Sagarra, Carles Riba, Joan Climent i Carles Soldevila. En el curs de literatura, que formava part dels comuns de Dret, descobrí el mestratge del Dr. Antoni Rubió i Lluch; i se'n va sentir tan fascinat que a principis de 1912 es va matricular als «Estudis Universitaris Catalans». Es va fer soci de l'Ateneu i, gràcies a les gestions de Jordi Rubió i Balaguer, pogué consultar els arxius de la «Biblioteca de l'Institut» quan no era encara oberta al públic. Entre els companys de la Biblioteca hi trobem –a més de Rubió i Balaguer i J. M. de Sagarra– Ferran Soldevila i l'Eudald Duran i Reynals. Acabats els estudis oficials (juny de 1913), continuà dos cursos més a la universitat, ampliant estudis en filosofia i matemàtiques.

La capital hauria pogut enlluernar aquell estudiant de comarques, i fer-li oblidar l'ambient olotí, si no hi hagués trobat un grup amb inquietuds culturals. N'era l'ànima l'erudit Josep M. de Garganta i Vilamanyà, que aglutinà entorn d'ell una colla de joves amb el nom d'«Aglenya de la Garrotxa». Entre les iniciatives realitzades, remarquem els primers assaigs periodístics a *Vida Olotina* (1915-1918), la modernització dels Jocs Florals i la reconversió de l'antiga Biblioteca Municipal en Biblioteca Popular. Ja a Barcelona, no deixà mai d'estar en contacte amb els artistes olotins residents a la capital.

Capdevila no fou mai un pensador voluble. De jove manifestà un equilibri poc freqüent i ben aviat es forjà el seu propi ideari. Fou un home de fàcil paraula i pensament profund, que feia entrar la matèria docent a manera de conversa àgil i planera. Formà part de la generació d'intel·lectuals que treballaren amb Prat de la Riba i aprengueren a conjugar la disciplina tècnica amb l'acció cultural. Tenien com a model l'Europa culta i democràtica. El que se n'ha dit «una generació d'humanistes».

En el cas de Capdevila, el concepte de «consciència generacional» no és gratuït. Apareix ja l'any 1913 en una lletra a Carles Riba en relació a les iniciatives d'un cercle literari que gira entorn de la Biblioteca de l'Institut, que es fusionà poc després en el grup de «La Revista», de López-Picó. Per dur a terme el seu programa, aquells joves compten amb uns líders carismàtics: Joan Maragall, amb l'aurèola del qui acaba de morir, els dona l'obertura de pensament i els aires innovadors de la seva poesia; Enric Prat de la Riba confereix al nou moviment una dinàmica polítocultural; mentre que Ors apareix com el propulsor ideològic.

Avalat per Eugeni d'Ors, Capdevila s'especialitzà a partir de 1916 en el camp de la docència; impartí alguns cicles de conferències al «Consell de Pedagogia» de la Mancomunitat i, esporàdicament, col·laborà a *Quaderns d'Estudi*. El 1917 publicà el seu primer llibre –la

versió al català de *La natura i la història* de Pedro Dorado Montero— i el 1918 prologà *Germà i germana*, de Goethe, traduït per les alumnes de l'«Escola Superior de Bibliotecàries».

L'amistat amb Ors representà per al crític olotí una obertura d'horitzons i una projecció en el món cultural i periodístic de Barcelona, mentre que per al Pantarca fou ocasió de conèixer la Garrotxa. A invitació de Capdevila, Xènius visità Olot tres anys consecutius; el 1917 per presidir-hi els Jocs Florals, el 1918 per inaugurar la Biblioteca i el 1919 per sojornar tot l'agost a Les Esparregueres, el mas familiar dels Capdevila, al Sallent de Santa Pau. Aquell any, Capdevila fou nomenat, amb Joan Crexell, assistent al Seminari de Filosofia que dirigia Eugeni d'Ors. L'any 1920 es veié afectat personalment pel «Cas Ors». El 12 d'octubre de 1921 contragué matrimoni amb Maria del Carme Montaner i Serra.

Entre 1920 i 1925 Capdevila es féu conèixer com a crític a través de *La Publicitat* i *La Veu de Catalunya*. L'any 1922 impulsà la fundació de la Societat Catalana de Música i el gener de 1923 fou un dels fundadors de la Societat Catalana de Filosofia. El setembre d'aquell mateix any, el cop d'estat de Primo de Rivera representà l'ensorrament d'aquells projectes. Casat i pare de família, sense una feina estable, l'any 1925 es professionalitzà en el periodisme.

Entre les publicacions d'aquests anys destaquem la *Crítica de la Divina Comèdia*, de Francesco de Sanctis, en versió catalana (1921), les poesies *Líriques* de Costa i Llobera (amb Joan Estelrich), precedides d'un elaborat estudi literari (1923), l'antologia *Les cent millors poesies líriques de la llengua catalana* (1925) i, en cinc volums, la novel·la de cavalleries *Tirant lo Blanc*, alleugerida dels fragments més feixucs (1925-29).

L'any 1927 proposà, amb el P. Miquel d'Esplugues, la creació d'una «biblioteca de grans filòsofs»; és a dir, una mena d'arxiu filosòfic, amb el següents objectius: 1. recapitular la història de la filosofia i dels seus homes més representantius; 2. donar una visió global del pensament de cada filòsof, amb indicació sumària de les corresponents directives, els seus antecedents i el seu influx en la història del pensament; 3. oferir una visió crítica, capaç de situar el pensament de cada filòsof dins el camp vastíssim de la *philosophia perennis*.

L'any 1929, després de dirigir quatre anys *La Paraula Cristiana* de Carles Cardó i col·laborar uns mesos a *La Nova Revista* de Josep Maria Junoy, fundà *El Matí*, que dirigí cinc anys. Durant els primers anys de la República, convertí el diari en plataforma de diàleg, divulgació de la cultura i compromís social i laboral. L'any 1934, en l'inici del bienni negre, dimití per raons de consciència i fundà, amb l'escultor Narcís Mallol i el pintor Joan Rebull, el Taller-Escola d'Art de Tarragona,

on l'agafà la Guerra Civil. L'any 1938, cridat per Josep Pous i Pagès, retornà a Barcelona i s'incorporà a la Institució de les Lletres Catalanes. Col·laborà a la *Revista de Catalunya*, preparà antologies i projectà els Arxius de Literatura Catalana. En aquells crítics moments, recorda Bladé Desumvila a les *Memòries*, mostrà una gran capacitat organitzativa.

Ja en la Postguerra, calia refer l'odissea d'un llarg i dramàtic exili que durà més de vint-i-cinc anys (1939-1965). Després d'uns mesos a França, Capdevila acceptà la invitació de Pau Vila i es traslladà a Colòmbia. En els 26 anys d'exili americà es dedicà fonamentalment a la docència. De la correspondència amb Maurici Serrahima, en sorgí l'any 1960 el manual sobre ontologia, titulat *En el llindar de la filosofia*.

«Diria que el llibret d'en Capdevila –afirma l'autor– podria fer molt de servei a qualsevol que es vulgui iniciar en els problemes de la filosofia. Pensi com pensi, li donarà camí d'entrada al que en podríem dir la *mentalitat filosòfica* (...). Enfront del misteri –del misteri del mal. Cita Leopardi:e *l'infinita vanità del tutto*, i després diu: hi ha misteris de tenebres, com hi ha misteris de llum, i cal escollir».

Durant l'etapa del retorn (1965-1972), reclòs a Banyoles per raons de salut, repregué el contacte amb la Catalunya dels seixanta. Col·laborà en les principals publicacions que permetien l'ús de la llengua catalana, impartí classes de filosofia i humanitats a un grup de seminaristes, escriví molta correspondència i deixà alguns escrits memorialístics. Morí el 3 de gener de 1972, plenament conscient i confortat amb l'esperança cristiana, que mai no l'abandonà.

En la seva crítica, Capdevila reivindicà autors oblidats i en descobrí de nous; revaloritzà la prosa de Verdaguer i la poesia de Ruyra, féu conèixer els poetes mallorquins i exercí un cert mestratge en Riba i Sagarra. La seva anàlisi es basa en l'exegesi del text, a la recerca d'una harmonia interna d'arrel filosòfica –la bellesa, la veritat i el bé–, tenint com a referent els clàssics universals. La brevetat dels textos i la claredat d'estil que els crítics li han reconegut, responen a un esforç de síntesi. La seva crítica, com la seva filosofia, sense deixar de ser profunda, no deixa de ser assequible. Capdevila mai no amagà la seva vocació pedagògica, al servei de l'expansió de la cultura. Una altra cosa fou que, a causa dels imperatius històrics, optés per oferir el seu mestratge a través de la premsa i no des de les aules universitàries. Hi trobem reculls antològics, llibres de crítica i estètica i manuals didàctics.

Filòsof i humanista

«La meitat de la tasca de la filosofia és
desfer la inutilitat de les filosofies.»

Josep Maria CAPDEVILA,
«Filosofia de luxe», 1928

Presentem, ara, seguidament, les bases filosòfiques que sustenten els estudis literaris i crítics de Josep Maria Capdevila i els donen unitat i cohesió. Compartim, en aquest sentit, l'opinió de Jordi Giró² i Joan Cortada³, que veuen en el crític una unitat irreductible entre fe i vida, i entre vida i pensament. «L'home que pensa i és home —escrivia l'any 1927— valora, critica, vol destriar sempre la veritat de l'error, el bé del mal, el pensament no se li allunya de la vida, és un pensament viu.» Aquesta recerca abasta la totalitat del saber: la història, la filosofia i l'antropologia popular; s'estén a les obres d'art i a les pàgines de la literatura. Engloba, en la seva reflexió sobre l'estètica, les ciències i les tres branques de la cultura: la literatura, la música i les arts. Enfront de Hegel o Benedetto Croce, que cenyeixen l'estètica a la teoria de les arts, Capdevila veu en l'estètica una filosofia de la bellesa⁴. Per això, en el pròleg de les *Obres Completes* de Mistral, pot afirmar que el felibre «arriba a aquella art d'humanitat universal on s'agermanen en cant de *Mireia*, una sonata de Mozart, una tela de Corot, una oda de Keats». Reivindica, en aquesta línia, la veu anònima dels músics i poetes populars que, a través de la seva art, foren capaços d'igualar en bellesa les grans obres dels clàssics de tots els temps. La bellesa d'una corranda «voreja una oda de Costa i Llobera»⁵ i pot arribar a tenir un valor antològic.

TOMISME INTEGRADOR

El pensament de sant Tomàs no tan sols informa els assaigs filosòfics de Capdevila, sinó també la seva estètica i el conjunt de la poètica. El Doctor Angèlic «expressa tan bé la natura de les coses,

2. Jordi GIRÓ PARÍS, «Introducció» a J. M. CAPDEVILA, *Els principis de la civilització*, Barcelona: Barcelonesa d'Edicions, 1992, pp. 9-35.

3. Joan CORTADA I HORTAL, *Josep Maria Capdevila. El punt de partença del seu pensament (1892-1920)*. Treball de recerca presentat al Departament de Filosofia de la UAB el 16-IX-2002. Vegeu: «Josep Maria Capdevila: un punt de partida», *Revista de Girona*, 188, maig-juny 1998, pp. 64-66.

4. Segueix en això els principis del Dr. Jaume Serra Hünter, el qual, juntament amb Tomàs Carreras i Artau i Francesc Mirabent, formen el nucli de l'anomenada «Escola de Barcelona».

5. Recordem que l'any 1925 Capdevila va incloure quatre corrandes a la seva *Antologia Lírica*.

que de vegades no el sentim més que com apercebríem un aire diàfan: les coses es veuen més clares, i aquell pensament es confon amb la claredat del nostre pensament». Es tracta d'una adhesió conscient, justificada per raons *doctrinals, històriques i lògiques*. Assenyala, entre les raons *doctrinals*, l'estudi de la realitat (objectivitat), la connexió amb les Idees de Plató, aglutinades en l'Ésser necessari (transcendència) i el sentit integrador que deriva de la mateixa recerca de la veritat.

Entre les raons *històriques*, addueix el pes que ha tingut el pensament de sant Tomàs a Europa i, en particular, a Catalunya, país on la tradició mescla l'estudi de la realitat (Balmes) amb l'amor a les idees platòniques (Ramon Llull). Per això, seguint l'argumentació del P. Miquel d'Esplugues, afirma que «desconèixer que el platonisme cristià —anomeni's agustinisme, franciscanisme, lul·lisme o com es vulgui— ha tingut i tindrà sempre dintre l'ànima de Catalunya una significació transcendental, fóra desconèixer la llum del dia».

Entre les raons *lògiques*, exposa la claredat de mètode de sant Tomàs i la seva adhesió a la metafísica aristotèlica. Seguint el mestratge socràtic que aprengué a la Universitat de Barcelona del Dr. Jaume Serra Húnter, postula l'estudi de la filosofia a partir de l'observació de la vida quotidiana: «Tots els qui hem assistit a les seves lliçons ens honorem de dir-nos deixebles seus, recordem que, dins la tasca tècnica i metòdica, exigia que la filosofia brollés autènticament de la vida i no es tanqués mai en fórmules empedreïdes i mortes. Ha de brollar de la vida i servir la vida.»

L'ideari filosòfic de Capdevila troba el punt d'inflexió en el tomisme, que li fou sempre un sòlid referent filosòfic i estètic. En primer lloc, com a exponent de l'humanisme cristià. En segon lloc, perquè veu en sant Tomàs la recapitulació del pensament de Plató i Aristòtil, i, en aquest sentit, representa el perfeccionament del pensament antic. En tercer lloc, perquè la filosofia de sant Tomàs li representà un mètode de treball objectiu; eficaç per combatre el sincretisme ideològic dels anys vint a Catalunya. «Era tomista —exposa Serrahima— de la manera nova com ho eren, fora d'aquí, uns quants contemporanis il·lustres.» En què consistia aquesta novetat? Que no proposa mimèticament un retorn al tomisme, sinó una actualització. De quina manera? Recobrant la memòria històrica, tal com féu Joubert respecte de sant Tomàs; d'acord amb la visió contemplativa de Plató i el rigor d'Aristòtil, representat en alguns aspectes per Joubert i, en el nostre país, per Jaume Balmes.

Vist en la perspectiva del neotomisme europeu del principis del segle xx, aquest ideari es manifesta també en els treballs que publicà en la Societat Catalana de Filosofia —dependent de l'Institut d'Estudis Catalans—, de la qual fou cofundador. I, per això, al pròleg del llibre

Història d'una biblioteca, de Josep Miquel i Macaya, pot parlar de l'efervescència filosòfica de la Catalunya dels anys vint, tot oferint una visió panoràmica dels valors que hi aportà aquest moviment.

«Aleshores es feia sentir per ci per lla a Catalunya el renovellament de la filosofia medieval que ens venia de París, de Louvain, de Milà. El P. Miquel d'Esplugues publicava la revista de filosofia *Criterion* (...). Hi havia un congrés a Montserrat sobre el renovament de la litúrgia. Amb més lligams històrics, mossèn Frederic Clascar, després membre de l'Institut d'Estudis, i el P. Ignasi Casanovas, desvetllaven el record dels segles ombrívols de Cervera. I no oblidem els treballs, iniciats a penes, de la Secció de Filosofia inscrita a l'Institut, on hi havia En Tomàs Carreras i Artau que tant havia de contribuir després amb el seu germà Joaquim, als estudis de filosofia lul·liana. Aquesta secció era dirigida per dos membres de l'Institut d'Estudis: foren Ramon Turró, qui en els seus darrers dies s'ocupà de l'estètica, i Pere Coromines, qui duia les seves digressions filosòfiques pels *Jardins de Sant Pol*. Tot aquell bell moviment fou aturat de sobte. Poca cosa pogué donar del que prometia, en una terra sempre sotragada per violències polítiques»⁶.

El tomisme representa per a Capdevila un sistema integrador que estableix la supremacia de l'intel·lecte en les coses divines i, per extensió, en les humanes, ja que «sols l'intel·lecte diví és mesura de totes les coses i cap d'elles no el mesura.» I, per això, amb Gentile considera l'obra de sant Tomàs des d'una doble dimensió: humanística i recapituladora:

«De tal manera és així, que l'humanisme ideològic, pel pensament tomista, és la perfecció del pensament antic. El pensament antic veia l'home amb la seva natura pròpia, distinta de la natura divina, i de qualsevol altra natura que no fos humana. I la perfecció de la natura humana era l'única cosa que es podia anomenar humanisme, si aquesta paraula podia tenir algun sentit. I aquesta perfecció com l'havia ideat Aristòtil es vegé acomplida per la religió del Crist»⁷.

Esmenta també Etiénne Gilson, qui veu en el tomisme el perfeccionament de l'hel·lenisme, tot insistint en la distinció entre el Renaixement històric i el Renaixement estètic. Com a exemple de la vigència de Tomàs d'Aquino, cita també Guillaume Budé, perquè «quan en 1535 (Budé) es posava el problema: *De transitu hellenismi ad christianismum*, ja feia temps que la teologia de sant Tomàs havia su-

6. Pròleg a *Història d'una biblioteca*, de Josep MIQUEL I MACAYA, Vic: Eumo 1988, p. 12.

7. «L'oposició de la poesia catòlica i la poesia pagana», *La Paraula Cristiana*, 7, juliol 1925.

primit el problema del trànsit, trobant dins el cristianisme tot l'«humanisme sencer».

Podríem dir, a manera de conclusió, que Josep Maria Capdevila se situa en la línia del neotomisme, representat en el primer terç del segle xx per Antonin D. Sertillanges, Étienne Gilson, Mattiussi, M. de Wulf i Jacques Maritain, i valora globalment l'obra filosòfica i teològica de sant Tomàs pels valors humanístics que duu inherents; valors que, amb ressons teilhardians, considera els propis d'un humanisme integral:

«Si volem resumir en un mot aquest primer caràcter distintiu de la moral tomista, direm que és un *humanisme cristià*, volent indicar amb això que no resulti d'una combinació, en proporcions qualssevol d'humanisme i de cristianisme, sinó que mostra la identitat de fons d'un cristianisme dins el qual s'enclouria l'humanisme sencer, i d'un humanisme integral que no trobaria sinó dins el cristianisme, la seva satisfacció completa»⁸.

L'admiració que sentí Capdevila envers sant Tomàs, expressada en diferents escrits, apareix sintetitzada en aquest elogi:

«Era una ment aguda i robusta. L'agudesa duu més enllà, però una ment robusta s'atura quan n'és l'hora, no decau abandonada a l'absurd, domina, s'orienta, no s'extravia [...]. Respectuós de la veritat humana en la qual venerava un origen diví, l'acollia onsevulla que fos, en llavis dels pagans, en llavis dels doctors de l'Església. I *així com venerà en gran manera els antics doctors*, diu Lleó XIII, *així sembla que de tots hagués heretat la saviesa*. I tant com acollidor, fou original en el sentit millor de la paraula: en el sentit que la doctrina no la prenía de ningú petrificada, sinó que, vingués d'on vingués, la vivia, i sortia del seu esperit com si nasqués per primer cop»⁹.

La síntesi entre idealisme i realisme que veu en la filosofia de sant Tomàs, representà per a Capdevila un criteri objectiu contra la dispersió i la manca d'ordre i una actitud davant la vida basada en l'harmonia, el diàleg i la tolerància.

TOMÀS D'AQUINO I RAMON LLULL

En l'estudi comparat de Tomàs d'Aquino i Ramon Llull apareix la indivisible relació que estableix Capdevila entre filosofia i literatura. Hi apareix també el bagatge filosòfic i literari de Capdevila, el qual considera que, dins la filosofia escolàstica, la nove-

8. Ibídem.

9. «Una biblioteca de grans filòsofs», *La Ven*, 17-VII-1927.

tat de Llull és que no escriu en termes acadèmics, sinó en el llenguatge dels trobadors:

«L'estil de sant Tomàs és cristal·lí, mes no sabríem imaginar-hi un discurs acadèmic. Ramon Llull, dins la filosofia escolàstica, té l'audàcia de donar-hi, no les formes acostumades procedents de l'Estudi de París, sinó el llenguatge dels trobadors, dels Eximplis, de les cròniques, de les floretes. Lliga la filosofia a aquest aspecte més feudal i popular de la cultura literària del seu temps. No sembla que escrigui gaire per als universitaris: sembla que escrigui més per prínceps i senyors, per bisbes i cavallers, per clergues i ermitans, per infants i fins pel poble. Afegiu-hi el sentit íntim, personal, que tenen els seus llibres (...). És aquella solitud interior de què parlen sempre els místics. L'Amic desitjava la solitud *e anar estar tot sol per ço que hagués companyia de son Amat, amb lo qual està sol entre les gents*. Ramon Llull, per damunt de tot és un gran místic, i la seva filosofia és tal vegada una filosofia mística».

Compara la dimensió mística del Doctor Il·luminat amb la dimensió especulativa del Doctor Angèlic. Considera –amb arguments extrets d'autors tan diferents com el cardenal González, Duns Escot, sant Bonaventura i Gilbert K. Chesterton– que la veritable distinció entre Llull i Tomàs d'Aquino no està tant en els conceptes sinó en el diferent punt de partida, ja que l'un i l'altre arriben al capdavall a les mateixes conclusions:

«Preneu el *De ente et essentia* de Sant Tomàs¹⁰: és un llibre d'estudi; preneu l'*Itinerarium mentis ad Deum* de Sant Bonaventura: és un llibre de mística. Ramon Llull, tot i convenir en tantes coses amb el tomisme, viu dins d'aquell misticisme franciscà, ple d'amor a la naturalesa, ple d'amor a la vida, que havia d'influir molt en les primeries del Renaixement. Era, en bona partida, l'esperit dels místics, que retornava l'art i l'estudi a la naturalesa. El misticisme no s'allunya del món ni de la vida en la seva ascési sinó per retornar-hi [...]. En les obres filosòfiques de Sant Tomàs (i fins on és possible en la teologia) veieu el punt de partida de la raó, una actitud especulativa. En Ramon Llull, el punt de partida és Déu. Les proves i raons filosòfiques que vinguin, no són de punt de partida, sinó de més a més, com un expandiment de la contemplació mística».

Troba una especial coincidència en la doctrina de les dues intencions –l'amor a Déu (primera intenció) i l'amor a les criatures (segona intenció)– exposada per sant Tomàs en la *Summa teològica* i per Llull en els primers capítols de *Blanquerna*:

«Cap i a l'últim, les doctrines fonamentals de Llull coincideixen amb les tomistes, però amb una vigoria mística i filosòfica que no

10. «*De ente et essentia*». 108 quartilles escrites a mà, entre el 16-VIII-1934 i el 28-VI-1935. Arxiu Capdevila, Dossier: «Versions inèdites».

tingueren gaires seguidors del tomisme. Si mirem per exemple, la doctrina de les dues intencions, no era gens ni mica nova. Ni en sant Tomàs ho era, que tenia un esperit prou independent i gran per acollir totes les antigues teories útils: *Amable fill*—diu Ramon—*entenció és obra d'enteniment e de voluntat qui es mou a donar compliment a la cosa desijada e entesa*. És el mateix que exposa sant Tomàs en la *Summa Teològica* (I.a 2.ae q. XII. art. I). La intenció, diu, pertany principalment al voler. *Mes com la voluntat no ordena, sinó que tendeix segons l'ordenament de la raó*, aquesta és pressuposada. I segueix Ramon: *també la intenció és acte del natural apetit qui requer la perfecció que li convé naturalment*. D'aquesta manera—diu sant Tomàs—*les bèsties tendeixen a un fi en quant són mogudes per instint natural envers alguna cosa*. Hi ha més d'una intenció, diuen sant Tomàs i Ramon. Mes Ramon no en té prou de definir-les. I aleshores escriu una pàgina bellíssima i clara, en què exposa una jerarquia d'intencions cada una de les quals anomena primera respecte de la que segueix més avall en la jerarquia. I com Ramon volia ordenar la seva vida segons l'ordre de les intencions, dirigides totes al final, que era l'amor de Déu, aquesta havia d'informar els seus actes i llibres. I per això tota la seva obra té un caire ostensible d'apostolat i de mística».

Heus ací—ordenada cronològicament—la bibliografia de tema filosòfic de Capdevila, per la vinculació que té amb la crítica. És formada pel llibre *En el llindar de la filosofia*¹¹ i els següents escolis i assaigs: «El concepte de creació en l'obra artística»¹², «Bellesa i Veritat»¹³, «Filosofia de luxe»¹⁴, «Principis de teoria política»¹⁵, «Lletres de filosofia»¹⁶, «El comunisme segons Aristòtil»¹⁷, «Els principis de la civilització»¹⁸, «El concepte de la bellesa»¹⁹ i «Un llibre d'estètica: *De la bellesa* per Francesc Mirabent²⁰. Comentari i versió del llatí a sant Tomàs d'Aquino, *De ente et essentia*²¹.

11. Josep M. CAPDEVILA, *En el llindar de la filosofia. Correspondència amb Maurici Serrahima*, Barcelona: Barcino, 1961, 87 pp.; *En el umbral de la filosofía*, traducció del català por Diva Perdomo, prólogo de Paulina Crusat, Cali: Prod. Latinoamericanas 1964, 90 pp.

12. *Anuari de la Societat Catalana de Filosofia*, Any I, 1923, pp. 305-321; edició en versió francesa: «L'artiste en face de son oeuvre». *Xenia Thomistica*, Roma: Impr. Políglota Vaticana, 1925, pp. 379-388.

13. *Miscel·lània tomista*. Barcelona: *Revista d'Estudis Franciscans*, 1924, 11 pp.

14. «Filosofia de luxe», *Franciscalia*, Barcelona: Ed. Franciscana, 1928.

15. «Principis de teoria política», *La Paraula Cristiana*, 3 de març de 1928, pp. 196-218.

16. «Lletres de filosofia», *Criterion*, 21 i 23, 1930, pp. 139-143 i 376-381.

17. «El comunisme segons Aristòtil», *El Matí*, 10, 11, 12-X-1930.

18. «Els pincipis de la civilització», *El Matí*, 25, 26, 27, 28, 29, 30-VIII-1931 i 2, 3, 6 i 10-IX-1931.

19. «El concepte de la bellesa», *Revista de Catalunya*, 86, maig, 1938, p. 9-31.

20. «Un llibre d'estètica: *De la bellesa*, per Francesc Mirabent», *Revista de Catalunya*, 88, juliol, 1938, pp. 467-473.

21. Text inèdit (1934-35). Arxiu Capdevila.